

Nr 222.

Godkänd av första kammaren den 15 maj 1935.

Godkänd av andra kammaren den 15 maj 1935.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående omorganisation av länsarkitektsinstitutionen m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

(Statsutskottets utlåtande nr 98.)

Till Konungen.

Uti den till riksdagen avlåtna, den 4 januari 1935 dagtecknade propositionen, nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1935/1936 har Kungl. Maj:t under sjätte huvudtiteln (punkt 36 av det vid propositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för samma dag) föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition i ämnet, som kunde bli riksdagen förelagd, till länsarkitekter för budgetåret 1935/1936 beräkna ett förslagsanslag av 108,000 kronor.

Därefter har Kungl. Maj:t i en till riksdagen avlåten, den 8 mars 1935 dagtecknad proposition, nr 190, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för sistnämnda dag, föreslagit riksdagen

dels medgiva, att länsarkitektsinstitutionen må från och med den 1 juli 1935 organiseras i huvudsaklig överensstämmelse med de grunder, som av departementschefen i statsrådsprotokollet angivits,

dels medgiva, att till statsverket må för av tjänstemän vid länsarkitektkontor utförd granskning av ärenden rörande byggnads- och stadsplaner m. m., vilka äro beroende på länsstyrelses prövning, utgå granskningsavgift enligt av departementschefen i statsrådsprotokollet angivna grunder,

dels godkänna följande personalförteckning för länsarkitektsorganisationen:

Personalförteckning.

Befattning

Lönegrad

Tjänstemän å extra stat.

10 biträdande länsarkitekter B 24;

dels godkänna följande avlöningsstat för länsarkitektsorganisationen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1935/1936:

Avlöningsstat.

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:		
a. Arvoden till 14 länsarkitekter	168,300	
b. Vikariatsersättningar m. m., <i>förslagsvis</i>	8,100	176,400
2. Avlöningar till tjänstemän å extra stat, <i>förslagsvis</i>		76,700
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar m. m.	135,200	
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	4,200	139,400
4. Särskilda löneförmåner till icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>		1,500
		<hr/>
	Summa förslagsanslag kronor	394,000;

dels besluta att, utöver vad i 3 § i avlöningsreglementet stadgas, skola i fråga om uppdrag utom tjänsten gälla de särskilda bestämmelser, som av departementschefen förordats;

dels till Länsarkitektsorganisationen: Avlöningar för budgetåret 1935/1936 anvisa ett förslagsanslag av 394,000 kronor;

dels till Länsarkitektsorganisationen: Omkostnader för budgetåret 1935/1936 anvisa ett förslagsanslag av 58,200 kronor;

dels till Kontorsinventarier m. m. för länsarkitektskontoren för budgetåret 1935/1936 anvisa ett reservationsanslag av 35,000 kronor;

dels medgiva, att Kungl. Maj:t må, om och i den mån omständigheterna sådant påkalla, meddela anstånd med den av departementschefen förordade länsarkitektsorganisationens genomförande;

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att för bestridande av kostnader för länsarkitektsorganisationen i det eller de länsarkitektsdistrikt, där ett anstånd med den nya organisationens genomförande medgivits, i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen i statsrådsprotokollet angivna grunder taga i anspråk de för budgetåret 1935/1936 för länsarkitektsorganisationen utgående anslag;

dels ock bemyndiga Kungl. Maj:t att utförda de övergångs- och tillämpningsbestämmelser i övrigt, som vid genomförandet av förenämnda organisation må erfordras.

I sammanhang med Kungl. Maj:ts förevarande förslag har riksdagen behandlat bland annat två likalydande motioner, I: 303 och II: 529, i vilka hemställts, att riksdagen, för den händelse förslaget om omorganisation av länsarkitektsinstitutionen kommer att helt eller delvis vinna riksdagens bifall, ville besluta, att till länsarkitektsinstitutionen knuten befattningshavare *endast* med Kungl. Maj:ts särskilda tillstånd må åtaga sig uppdrag, hänförliga till institutionens verksamhetsområde.

Här föreslagna omorganisation av länsarkitektsinstitutionen har närmast nödvändiggjorts av den nya stadsbyggnadslagstiftningen. Denna avser som

bekant att skapa möjligheter till kontroll över den alltjämt fortgående livliga bebyggelsen i och kring städer och stadsliknande samhällen, allt i syfte att förebygga en olämplig markexploatering samt en oordnad och planlös utveckling av de hastigt växande småsamhällena. Genom denna nya lagstiftning hava länsstyrelserna fått sig pålagd en synnerligen vittomfattande tillsyn över byggnadsväsendet med skyldighet bland annat att övervaka ej endast, att de olika samhällena erhålla lämpliga stads- respektive byggnadsplaner och byggnadsordningar, utan också att dessa sedermera efterlevas.

Redan med hänsyn till de stora ekonomiska värden, som dessa planläggnings- och bebyggelseärenden innefatta, är det uppenbarligen en fråga av stor samhällelig vikt att undanröja de starkt påtalade brister, som vidlåda den nuvarande länsarkitektsinstitutionen. Skola hithörande ärenden kunna snabbt och praktiskt avgöras, erfordras, att länsstyrelserna i nödig utsträckning äga tillgång till tekniskt förfarna medhjälpare.

Såvitt riksdagen kunnat finna måste här framlagda förslag betraktas som en godtagbar lösning av frågan att kunna inom en begränsad kostnadsram tillgodose länsstyrelsernas behov av dylika, av stadsbyggnadslagstiftningen närmast betingade tekniska hjälpkrafter. Såsom departementschefen framhållit är organisationen ej avsedd att redan nu definitivt fastläsas. En viss prövotid är förutsatt, varför de personalförordnanden, som nu utfärdas, endast skulle omfatta en tid av tre år.

Den föreslagna förstärkningen och omorganisationen av länsarkitektväsendet skulle ej medföra några nämnvärt högre kostnader än de nuvarande. Samtidigt har dock vunnits, att länsarkitekterna liksom deras medhjälpare skulle helt ägna sin arbetskraft åt tjänsten. Den nuvarande dubbelställningen såsom å ena sidan enskilt praktiserande arkitekter och andra sidan granskande och kontrollerande tjänstemän skulle alltså upphöra. Av kostnadshänsyn har visserligen antalet länsarkitekter måst begränsas till 14. Vid var och en av de övriga 10 länsstyrelserna skulle dock vara fast stationerad en biträdande länsarkitekt, som skulle arbeta under ledning av länsarkitekten inom distriktet, men som erhåller en sådan löneställning att rätt höga krav på duglighet och självständigt omdöme kunna ställas på honom.

Finansieringen av den nya organisationen har visserligen måst byggas på att merkostnaderna för densamma skulle till ungefär hälften täckas av granskningsavgifter och till hälften av inkomster från arkitektverksamhet, driven för statens räkning.

Sammanlagt har därvid i *granskningsavgifter* beräknats inflyta 190,000 kronor för år. Även med utgångspunkt från en sådan inkomstsumma torde granskningstaxorna kunna så avvägas att de ej bliva för vederbörande samhälle eller enskilde betungande. Enligt det framlagda taxeförslaget — vari Kungl. Maj:t synes böra äga att efterhand i mån av vunnen erfarenhet vidtaga erforderliga ändringar och jämkningar — skulle exempelvis för granskning av en stadsplan eller byggnadsplan om 50 hektar utgå en avgift av 105 kronor. För granskning av förslag till tomtindelning för kvarter, omfattande högst tre tomter, har avgiften satts till 10 kronor med en tilläggs-

avgift av 2 kronor för varje tomt därutöver. Redan det skydd, som granskningen medför mot en olämplig bebyggelse, och den ökade trygghet, som densamma, klokt och sakkunnigt utövad, bör innebära även för vederbörande intressent, synas utgöra tillräckligt stöd för dessa avgifters uttagande. Ifrågavarande avgiftssystem har för övrigt redan för närvarande sin motsvarighet i de taxor, som tillämpas inom vissa städer vid byggnadsnämndernas granskning av byggnadsritningar m. m.

Den *arkitektverksamhet*, som vid sidan av granskningsarbetet skulle bedrivas, har uppskattats lämna en inkomst av sammanlagt cirka 210,000 kronor för år. Å vart och ett av de 24 länsarkitektkontoren räknat innebär detta ett belopp av 8,750 kronor, en inkomstsomma som ej bör kunna berättiga till farhågor för en alltför stark konkurrens med de privata arkitektkontoren, vilka i allmänhet lära räkna med intäkter av helt annan storleksordning. De arkitektuppdrag, som skulle utföras på länsarkitektkontoren, hava förutsatts i huvudsak bliva av den art, att endast statliga eller kommunala myndigheter kunde förekomma som uppdragsgivare. I vissa trakter av landet, där annan sakkunnig hjälp ej finnes att tillgå, måste det vara av stort värde, att byggnadsnämnder och andra kunna hänvända sig till länsarkitektkontoren för erhållande av erforderlig teknisk hjälp. Enligt vad av utredningen framgår skulle däremot enskildas byggnadsföretag i stort sett ligga utanför länsarkitekternas arbetsområde.

Enligt propositionen skulle länsarkitekt ej utan Kungl. Maj:ts tillstånd äga utom tjänsten åtaga sig arkitektuppdrag, som äro av beskaffenhet att kunna bliva föremål för egen eller annan länsarkitekts handläggning i tjänsten eller befinnas inverka hinderligt för tjänstgöringen. Biträdande länsarkitekt och assistent skulle endast få åtaga sig dylika enskilda uppdrag efter medgivande av byggnadsstyrelsen. Riksdagen har ej funnit anledning till annan erinran mot detta förslag än att riksdagen i anslutning till väckta motioner ansett, att Kungl. Maj:ts medgivande bör inhämtas jämväl i fråga om biträdande länsarkitekts enskilda arkitektuppdrag.

Riksdagen, som alltså i huvudsak funnit sig böra bifalla Kungl. Maj:ts förevarande förslag, får anmäla, att riksdagen

dels medgivit, att länsarkitektsinstitutionen må från och med den 1 juli 1935 organiseras i huvudsaklig överensstämmelse med de grunder, som av departementschefen angivits,

dels medgivit, att till statsverket må för av tjänstemän vid länsarkitektkontor utförd granskning av ärenden rörande byggnads- och stadsplaner m. m., vilka äro beroende på länsstyrelses prövning, utgå granskningsavgift enligt de av departementschefen angivna grunderna,

dels godkänt följande personalförteckning för länsarkitektsorganisationen:

Befattning	Personalförteckning. Tjänstemän å extra stat.	Lönegrad
10 biträdande länsarkitekter		B 24;
<i>dels</i> godkänt följande avlöningsstat för länsarkitektsorganisationen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1935/1936:		

Avlöningsstat.

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:	Kronor	Kronor
a. Arvoden till 14 länsarkitekter	168,300	
b. Vikariatsersättningar m. m., <i>förslagsvis</i>	8,100	176,400
2. Avlöningar till tjänstemän å extra stat, <i>förslagsvis</i>		76,700
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar m. m.....	135,200	
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	4,200	139,400
4. Särskilda löneförmåner till icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>		1,500
	Summa förslagsanslag kronor 394,000;	

dels beslutat att, utöver vad i 3 § i avlöningsreglementet stadgas, skola i fråga om uppdrag utom tjänsten gälla de särskilda bestämmelser, som av riksdagen godkänts;

dels till Länsarkitektsorganisationen: *Avlöningar* för budgetåret 1935/1936 anvisat ett förslagsanslag av 394,000 kronor;

dels till Länsarkitektsorganisationen: *Omkostnader* för budgetåret 1935/1936 anvisat ett förslagsanslag av 58,200 kronor;

dels till Kontorsinventarier m. m. för länsarkitektskontoren för budgetåret 1935/1936 anvisat ett reservationsanslag av 35,000 kronor;

dels medgivit, att Kungl. Maj:t må, om och i den mån omständigheterna sådant påkalla, meddela anstånd med den nya länsarkitektsorganisationens genomförande;

dels bemyndigat Kungl. Maj:t att för bestridande av kostnader för länsarkitektsorganisationen i det eller de länsarkitektsdistrikt, där ett anstånd med den nya organisationens genomförande medgivits, i huvudsaklig överensstämmelse med de av departementschefen angivna grunderna taga i anspråk de för budgetåret 1935/1936 för länsarkitektsorganisationen utgående anslagen;

dels ock bemyndigat Kungl. Maj:t att utfärda de övergångs- och tillämpningsbestämmelser i övrigt, som vid genomförandet av förenämnda organisation må erfordras.

Stockholm den 15 maj 1935.

Med undersåtlig vörndnad.